

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

NØRREGADES BOMHUS

LOLLAND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	13.01.2011
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2010-7.82.07/360-0001
Kommune:	Lolland Kommune
Adresse:	Nørregade 17, 4930 Maribo
Betegnelse:	Nørregades Bomhus
Fredningsår:	1919
Omfang:	<i>Bomhusbygningen (1820-21).</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Nørregades Bomhus ligger i Nørregade, der var Maribos gamle udfaldsvej mod nord, og bygningen markerer, hvor byens nordlige grænse gik i slutningen af 1700-tallet. Bomhuset er fritliggende og ligger ud til et nyere øst-vest orienteret gadegennembrud.

Nørregades Bomhus er en grundmuret bygning i tre fag med afvalmet, opskalket heltag belagt med røde vingetegl. I tagryggen ses en gulkalket skorstenspipe. Bygningen er pudset og gulkalket over en sorttjæret sokkel, og har en treleddet, muret gesims, der er gulkalket. Ældre sidehængte, småsprossede vinduer, der er malet hvide. Gulkalkede sålbænke af teglsten. Der er ingen tagrender.

På gårdsiden er bomhuset udvidet med to nyere tilbygninger. Mellembygningen er lav, beklædt med hvidmalede brædder og har fladt tag. Baghuset er en grundmuret, rektangulær bygning med saddeltag, der har samme farve- og materialeholdning som bomhuset.

Bomhuset, der er tre gange to fag, fungerer som bolig. Indvendigt rummer bomhuset stue (to fag) og køkken (et fag), adskilt af en væg fra skorstenen til ydermuren mod gaden. Der er støbt gulv med henholdsvis gulvtæppe og vinyl ovenpå, vægge er tapetserede og i loftet er der synlige bjælker med pudset loft/pladebeklædning imellem. En nyere pladedør fører ud til mellembygningen. Loftrummet er uudnyttet og taget er understrøget.

Mellembygning og baghus er ikke fredet, og derfor ikke nærmere beskrevet.

— BYGNINGSHISTORIE

Nørregades Bomhus, eller Acciseboden, er opført i 1822 som afløsning for en ældre bindingsværksbygning på tre fag, der omtales i 1784 som ”en nye Consumption Bod ved Nørre Bom”. I sommeren 1983 blev en

del bindingsværkssidebygninger nedrevet; de stammede fra 1920'erne og havde i en lang årrække huset et stenhuggeri.

I 1985 blev der i forlængelse af bomhuset opført en mellembygning og et baghus.

— KILDER

Huse i Maribo, Maribo Kommune, Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, 1985.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Nørregades Bomhus ligger på vestsiden af en ældre nord-syd orienteret gade, der primært er bebygget af sammenhængende huse, som følger samme gadeflugt. Bomhuset er fritliggende, hvilket understreger bygningens tidligere embedsfunktion, og det er af stor miljømæssig værdi, tillige med at bygningen ligger længere fremme end de øvrige bygningers gadeflugt og derved markerer den gamle bygrænse mod nord.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Nørregades Bomhus har stor kulturhistorisk værdi idet den med sin placering i Nørregade, der var byens oprindelige udfaldsvej, fortæller om Maribos tidligere bygrænse mod nord og byens tidligere skatteopkrævning.

Maribo var oprindeligt indhegnet, og ved de fire indfaldsveje skulle der betales afgifter af de varer, som blev ført ind til byen. Den såkaldte accise eller konsumtion, der var en slags moms eller told, blev indført i 1651 og først afskaffet i 1850. I mange år var opkrævningen af accisen bortforpagtet, men i 1778 blev det bestemt, at den skulle opkræves af kongelige embedsmænd, konsumtionsbetjente. Til dem blev der bygget kontor og embedsbolig ved de fire indfaldsveje, de såkaldte acciseboder, som i begyndelsen af 1800-tallet blev forbedret ved en nyopførelse i grundmur med tegltag. Nørregade Bomhus er således et eksempel på tidligt grundmuret byggeri i Maribo.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Bygningens arkitektoniske værdier er i bomhusets velproportionerede ydre, der i særdeleshed kan ses mod Nørregade. Den harmoniske bygningskrop, som udgøres af to gange tre fag, har en enkel facadekomposition med lukkede gavle og tre vinduer mod

gaden. Brugen af få bygningsselementer giver bomhuset sin karakter; det helvalmede tegltag, skorstenspiben i rygningen og de ældre, småsprossede vinduer tillige med bygningens farveholdning i sort, hvid, gul og rød. Bomhusets helvalmede tag signalerer, sammen med placeringen som et fritliggende hus i en ellers sammenhængende række af bygninger, at bygningen tidligere har haft en speciel funktion og betydning for byen. Endvidere er det en stor værdi, at bygningen ikke har tagrender, idet det originale udtryk herved er bevaret.

Ligeledes ligger der arkitektonisk værdi i bygningens enkle materialevalg; det gulkalkede murværk, den sorttjærede sokkel, de hvidmalede vinduer og den røde vingetegl. Det er ligeledes værdifuldt, at bomhusets oprindelige bygningsvolumen stadig er synlig, trods nyere tilbygninger.

Indvendigt giver det den rette karakter til bygningen, at der er synlige loftbjælker.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den oprindelige materiale- og farveholdning samt til den harmoniske bygningskrop med den enkle facadekomposition ved gavle og front, herunder de ældre vinduer, det helvalmede tag i røde tegl og skorstenspiben i rygningen.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de synlige loftbjælker.

— ANBEFALINGER

- At bomhusets vinduer males med hvide rammer og grønne karme, som de tidligere har været, farveforskellen giver vinduerne et meget mere spinkelt og elegant udtryk.
- At bomhusets gesims og sålbænke atter kalkes hvide, som de tidligere har været. Det vil give samhørighed mellem byens to bevarede bomhuse.
- At der i bomhusets retableres bræddegulve, evt. lagt oven på det eksisterende, støbte gulv.